

Upravištvo: Ljubljana, Knaflijeva
ulica 5. — Telefon št. 8122, 8123,
8124, 8125, 8126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 8492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova
cesta št. 13. — Telefon št. 2453.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 4. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: pri kolodvoru
št. 200.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja Jutro izhaja vsak
ponedeljek zjutraj. — Naroča se
posebej in velja po pošti preje-
mana 4 Din, po raznašalcih do-
stavljen 5 Din mesečno.

Uredništvo:
Ljubljana: Knaflijeva ulica 5. Telefon
št. 8122, 8123, 8124, 8125 in 8126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Te-
lefon št. 2440 (ponoči 2562).
Celje: Kocenova ul. 3. Telefon št. 190
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

PO RIMSKEM SESTANKU

Izjave Brüninga in Curtiusa pred odhodom iz Rima — Nasprotu-
joči si italijanski in francoski komentariji o nemškem posetu —

Rim, 9. avgusta. AA. Snoči ob 21.40 sta odstopala v Berlin nemška državnik Brüning in Curtius. Na kolodvoru se je poslovil italijanski minister za zunanje zadeve Grandi, nemška poslanika pri Kvirinatu in Vatikanu, italijanski poslanik v Berlinu, poslanec Peretti, šef tiskovnega urada italijanskega predsedništva vlade ter veliko število visokih uradnikov italijanskega ministrstva za zunanje zadeve.

Rim, 9. avgusta, d. Pred odhodom iz Rima sta dr. Brüning in dr. Curtius ponovno sprejela zastopnike nemškega tiska. Državni kancelar dr. Brüning je se enkrat opozoril na izredno prijateljski in odkritosrčni značaj razgovora s predsednikom italijanske vlade in italijanskim zunanjim ministrom. V tem razgovoru se je brez pridržkov obravnaval položaj Nemčije in Evrope, kakor tudi problemi gospodarske krize, kakršne svet še ni videl in ki obremenjuje vse. Kriza ni samo gospodarskega značaja, temveč se jo mora niso-
lozično označiti tudi kot krizo zaupanja. Samo ako bodo evropski narodi dobili zopet polno zaupanje v bodočnost, se bodo zopet mogle zbuditi pobude, podjetnost in pripravljenost za nalaganje kapitala. Znan, bistven napredek k pomirjenju, obnovi zaupanja in gospodarski obnovi — se more doseči z razorožitvijo. Po nekaj besedah o ljubeznivi gostoljubnosti Italije je izrazil državni kancelar posebno radost, ker je Mussolini sprejel povabilo k posetu v Berlin ter je izrazil upanje, da bo kmalu prišlo do tega poseta, ker si mnogo obeta od nadaljevanja razgovorov, ki so bili pričeti v Chequersu.

Zunanji minister dr. Curtius je pri sprejemu novinarjev razvil misel, da se polagoma umika pojmovanje ravnoteže držav izpred vojne dobe spoznanju potrebe organskega razvoja. Oblika, v kateri se kaže moderna evropska politika, kakor tudi ameriška politika, se zdi izraz za snovanje povsem nove koncepcije sodelovanja narodov. Samo po sebi tvori osnovo tega razvoja nastajanje evropskega organizma, živega telesa, ki mu je manj za ravnotežo kakor za izpolnitev raznih udov. Tudi Zedinjene države se pritegujejo v ta organizem. Vse gre za to, da se to sodelovanje razvije v smislu svetovne solidarnosti.

Državni kancelar dr. Brüning je podal tudi zastopnikom italijanskega tiska izjave, v katerih izraža svoje osebno zadovoljstvo nad prisrčnim sprejemom po italijanski vladi in vsem italijanskim narodom. Vedno je imel živo željo spoznati šefa italijanske vlade, do katerega je že dalje časa gojil veliko občudovanje. To občudovanje je no zadnjih razgovorih še naraslo. Dr. Brüning je še pristavil, da so rimski razgovori nadaljevanje v Chequersu, v Franciji in v Berlinu započetih razgovorov s Simeonom, Macdonaldom in Hendersonom. Prav zato je vedno želel sestanke s šefom italijanske vlade, kakor hitro bi dovolile notranje — politične razmere v Nemčiji.

Komentariji italijanskega tiska

Rim, 9. avgusta, d. Italijanski listi objavljajo dolga poročila o posetu nemških državnikov, pri čemer naglašajo važnost italijansko-nemškega sodelovanja. Obenem se pojavlja v italijanskih listih tudi neza-
govoljstvo nad komentariji nekaterih francoskih listov. Tako govori »Lavoro Fascista« o francoski psihopatiji, brez katere sploh ni več mogoče misliti vsakokratnega razgovora. List povdarja, da ne gre za osnovevanje katerega bloka v Rimu, ki bi bil naperjen proti komu drugemu ali celo proti Franciji. Bilo bi sploh nesmiselno, pravi, zavzemati se danes za mirovno sodelovanje narodov s tem, da bi se skušala povečati nasprotja. Če bodo z italijanskimi nemškimi razgovori odstranjena malotična sporna vprašanja, ki še obstoje med Italijo in Nemčijo, naj bi Francozi iz tega spoznali, da vodijo obe državi višji interesi, s skupnim prizadevanjem odvrniti skupno vsej Evropi grozečo zlo. Francoski mirovni interes dobiva na ta način čimdalje bolj videz, kakor da bi obstojal interes samo za francoski mir, ki pa je zopet sposoben izzvati v Evropi reakcije, nevarne splošnemu miru.

Rim, 9. avgusta, d. Diplomatski sodrnik lista »Popolo d'Italia« beleži dejstvo, da je bilo rimsko srečanje prvo srečanje med zastopniki Nemčije in Italije po vojni in da je imelo namen obnoviti zaupanje med narodi in pozitivni medsebojne odnose v Evropi. Italija hoče delati v miru in posveča največjo pozornost razorožitvi, ki bi Evropi zagotovila najmanj za 10 let mir in mirovni razvoj. List nastopa nato proti predvojni mentaliteti grupacij držav in proti oni mentaliteti, ki hoče deliti Evropo v države zmagovalke in države, ki so bile premagane. Nemčija je važen faktor v gospodarskem razvoju Evrope in zato lahko mnogo pripomore k političnemu pomirjenju.

Rim, 9. avgusta, g. »Giornale d'Italia« razpravlja v uvodniku o pomenu in rezultatu poseta nemških državnikov v Rimu in pravi, da se je pri tej priliki zopet izkazalo, da so nemški in italijanski interesi v mnogih vprašanjih, zlasti pa v vprašanju razorožitve povsem istovetni. Razmotriva-
joč položaj v Evropi so zastopniki obeh velikih narodov sklenili, da je treba podrediti lastne interese interesu skupnosti in

da bosta Italija in Nemčija v tej smeri vodili nadaljno politiko. Glavni prihaja naposled do zaključka, da je rimski sestanek zelo mnogo pripomogel k ojačenju miru in sporazumu med narodi.

Kaj pravijo Francozi

Pariz, 9. avgusta. O posetu nemških državnikov v Rimu je objavil »Temps« članek, v katerem naglašja, da ta poset ni brez pikantnosti, ker je Brüning kot šef nemškega katoliškega centra posetil tudi papeža, kar ni brez pomena, če se upošteva, da obstaja med Vatikanom in fašizmom huda napetost.

V ostalem je poset nemških državnikov v Rimu samo v indirektni zvezi s koraki nemške vlade na raznih krajih, da bi si zagotovila francosko finančno podporo, ki bi omogočila Nemčiji obvladati velike težkote, s katerimi se mora boriti, ne da bi pri tem bila prisiljena nuditi politična jamstva, ki se od nje zahtevajo za uspešno finančno podporo. Fašistična vlada je vedno kazala velike simpatije do Nemčije, kadar je to bilo v skladu z italijanskimi interesi. Brüning se je hotel zato pokazati hvalečnega in je kljub težkotam v Nemčiji v sedanjem trenutku odstopal v Rim. Pred svojim odhodom v Rim je smatral še za potrebno naglasiti, da so vsi politični ukrepi, ki jih je v zadnjih letih izdala fašistična vlada, nosili oboje: zgrešene zavesti odgovornosti za vse, kar se tiče pomirjenja Evrope in njene gospodarske povzdige. »Temps« naglašja, da bi se dalo popolnoma iskreno govoriti o tem, v kolikor so koraki italijanske vlade v zadnjih letih zares služili pomirjenju in gospodarski obnovi Evrope. Bile so pobude fašistične vlade, ki so zelo podpirale nemški nacionalizem v njegovem odporu proti mirovnim pogodbam in v njegovih provokacijah, kar je naposled

omajalo zaupanje inozemstva v voljo Nemčije, da hoče ohraniti mir, in baš to je izvalo sedanjo hudo krizo v Nemčiji.

V gotovih berlinskih reakcijah ni groh, da je mogoče sporazum z Italijo, toda ne v svrhu konsolidacije miru, marveč v svrhu izvajanja politike, ki je bila naperjena proti drugim državam. Republikanski elementi v Nemčiji so bili vedno nezaupljivi in sicer ne brez razloga napram takim tendencam, ki bi odgovarjale gotovim interesom Italije, katerih se fašistična vlada dobro zaveda, in ki jih skuša doseči čisto po nerazumljivih stranpotih svoje diplomacije. Pod silo razmer in dosledno s stvaritvi položajem, ki ga ni mogoče izpremeniti, se odvijajo med Rimom in Berlinom problemi, ki onemogočajo trajno zvezo med italijanskim fašizmom in nemškim nacionalizmom, ki pa se dajo lahko rešiti s formulami splošnega značaja. V te probleme spada tudi vprašanje priključitve Avstrije k Nemčiji in položaj nemškega prebivalstva na Brennerju. Gospod Mussolini je moral že večkrat nastopiti zelo ostro, da je prekinil pangermansko propagando v teh krajih.

»Temps« končuje svoja izvajanja z ugotovitvijo, da mora priti med nemškim nacionalizmom in italijanskim fašizmom neizogibno do spora, če si bo nemški nacionalizem postavil za cilj povratek hegemonije pangermanizma, ker ima fašizem glavni vzrok svojega obstanka v politiki italijanskega prestiža. Do te ugotovitve bosta morala na vsak način priti tudi Mussolini in Brüning. Za ta preprič je poset nemških državnikov v Rimu dobrodošel, čeprav v trenutku, ko se vrši v Prusiji usodni plebiscit, ki lahko postavi Brüninga ob njegovem povratku iz Rima pred povsem nov položaj.

Krvav zaključek glasovanja v Nemčiji

Vse do večera je bil mir, zvečer pa je prišlo do krvavih spopadov med policijo in komunisti — Mnogo mrtvih in ranjenih — Udeležba pri glasovanju je bila dokaj pičla

Berlin, 9. avgusta, g. S toliko napetostjo pričakovana nedelja ljudskega plebiscita na Pruskem je potekla vse do večera mirno. Rezultati glasovanja bodo objavljeni šele jutri, ker je vlada zabranila objavo vsakih podrobnih rezultatov. Udeležba pri glasovanju je bila mnogo manjša, kakor pa se je pričakovalo. Komunisti so se udeležili glasovanja v razmeroma malem številu, ne sme pa se pozabiti, da je število volilnih upravičencev od zadnjih volitev naraslo za par stotisoč. To so večinoma mladi ljudje, ki so med tem dosegli volilno starost in ki se več ali manj na-

gibajo k radikalizmu.

V večernih urah je prišlo zlasti v predmestjih do krvavih spopadov med komunisti in policijo. 12.000 policajev je bilo pripravljenih za vzdrževanje miru. Ves dan ni bilo povoda za intervencije, zvečer pa je moralo vse na ulico. Komunisti so obstreljevali policijo tudi s strel in iz stanovanj. Po dosedanjih ugotovitvah sta bila dva policijska kapetana, več policajev in mnogo komunistov ubitih. Ob ur, ko to poročamo, streljanje med policijo in komunističnimi ter nacionalističnimi demonstranti še traja.

Stari duh v Bolgariji

Sistematično izigravanje mirovne pogodbe — Tajno, a trajno oboroževanje — Skriti vojni proračun — Imperializem pod krinko miroljubnosti

Solun, 9. avgusta, d. Atenski list »Etnos« objavlja članek o zadnjih komitskih napadih na jugoslovanski mej in povdarja, da je sedaj popolnoma jasno, kako zelo so se varali oni, ki so mislili, da bo novi režim v Bolgariji, vlada g. Malinova, uvedla napram makedonskim organizacijam drugačno politiko, kakor pa so jo vodile dosedanje bolgarske vlade. Pokazalo se je, da so komiti zavezniki vseh bolgarskih vlad, pa bili to agrarci, demokrati, ali socialisti. Vsi so složni v tem, da je treba vzdrževati v Bolgariji stanje, ki bo v danem trenutku omogočalo uresničenje bolgarskih pretenzij na ozemlje, ki jim nikdar ne pripada. Bolgarska se nikdar ni sprijaznila s stanjem, nastalim po svetovni vojni. To ne izhaja samo iz dejstva, da je organizacija makedonskih banditov še vedno zelo močna, četudi bi v pravno urejeni državi ne mogla obstojati niti en dan, marveč še bolj iz naslednjih dejstev:

Bolgarska notranja politika je bila vedno enaka, najsi je bila na krmilu ta ali ona stranka, nepomirljiva vsaj v eni točki, a to je vojna pripravljenost. Z vsemi sredstvi, s pomočjo najrazličnejših trgov in kljub vsem finančnim težkotam, se Bolgarska stalno oborožuje, kar mora naposled izzvati resno skrb. Na tisoče različnih načinov se izigravajo določbe neulluske mirovne pogodbe, ki določa razorožitev Bolgarije. Osnovanje takozvanih »bataljonov določa je prav za prav docela izigravo določbo, ki prepoveduje Bolgariji obvezno rekrutacijo. S »šolami za rezerviste« je izigrana prepoved višjih generalstabskih šol. Civilna bolgarska aviacija v resnici ni nič drugega, kakor močna vojaška zračna flotila. S pretvoritvijo armij v divizije, divizij v polke in polkov v bataljone, je Bolgarja ohranila vse prejšnje vojaške ednice, ki so po mirovni pogodbi zabranjene. V »državnem proračunu se krediti za »voja-

proračunih. Cela vrsta civilnih letališč je bilo zgrajenih vzdolž jugoslovanske in grške meje in so v stvari vojaška letališča. Bolgarska vojska je opremljena z najnovejšimi puškami in streljanci. Izvedelo se je tudi za številna tajna skladišča orožja in municije, a vojni proračun je bil dosedaj sprejet v parlamentu brez debate. Zanj so glasovali tudi socialisti. Znan je rezultat te sistematične politike, piše »Etnos«. Ta rezultat je takšen, kakršen mora biti. Z drugimi besedami: Bolgarija ima danes prav toliko vojske, kakor jo je imela pred vojno, prav toliko armij, divizij, polkov itd., kolikor jih je imela pred sklenitvijo mirovne pogodbe. Bolgarska vojna konjenica ima isto efektivno stanje, kakor ga je imela l. 1914. Samo da je danes spremenjena v »konjenico žandarmerije«. Pod miroljubno masko se skriva isti imperialistični duh, kakor je vladal prej. Če tega ne bi bilo, komitske organizacije ne bi mogle obstojati in ne bi mogle izvajati terorizma, kakor to delajo sedaj. Te organizacije službene Bolgarije ne samo tolerira, marveč jih podpira in vara inozemstvo.

Eksplozija v nemškem vlaku

Berlin, 9. avgusta, AA. Wolfow urad poroča, da se je snoči ob 21.45 dogodila velika eksplozija v brzovlaku, ki je vozil na progi Baden — Frankfurt a. M. — Berlin. Eksplozija se je pripetila na postaji Wittenberg. Ob tej priliki je skočilo s tira 7 potniških vagonov, vagon za prtljago in restavracijski voz. K sreči ni bilo mrtvih, pač pa so bile hudo ranjene tri osebe, 16 pa lažje. Preiskovalna komisija nemških državnih železnic je našla na mestu nesreče žico, dolgo 200 m z vžgalnikom na kraju. Komisija je ugotovila, da je bil zaradi eksplozije poškodovan del brzdice.

Počaščenje velikega prijatelja Jugoslavije

Svečano odkritje spomenika prof. dr. Rudolfu Arhibaldu Reissu v Topčideru

Beograd, 9. avgusta.

Danes dopoldne ob 10.30 se je izvršilo svečano odkritje spomenika velikemu prijatelju in dobrotniku našega naroda in naše države, dr. Rudolfu Arhibaldu Reissu, ki je pred dvema letoma, 8. avgusta 1929 umrl nenadoma — zadela ga je srčna kap. Kakor je želel sam, je bilo njegovo truplo pokopano na topčiderskem pokopališču, srce pa vrh Kajmakčalana, večne priče nemrljive, največje jugoslovanske boje slave, pa tudi največje vojne muke. Ob ogromni udeležbi občinstva, v prisotnosti kraljevega zastopnika in predstavnikov vseh oblasti, z generalskimi častmi so pokopali tedaj njegovo truplo tamkaj, kjer je želel, da spi svoj večni san v svobodi, z njegovo tvorno pomočjo osvobojeni jugoslovanski zemlji, dasi ni bil njen sin, temveč jo je, prišedši iz daljne Švice, vzljubil kot svojo lastno domovino v njenih najtežjih dneh in ji ostal zvest do svojega zadnjega trenutka.

Dr. Reiss je bil profesor na lausanskem vseučilišču, ko ga je takoj v začetku svetovne vojne 1914 poklicala tedanja srbska vlada, da bi si kot nepristranski inozemec ogledal grozote, ki jih je zagrešila avstralska vojska na srbskih tleh, in da bi nepristransko o vseh tedanjih dogodkih poročal tujemu svetu. Dr. Reiss se je nemudoma odzval pozivu in je preko Italije, Grške in Soluna prispeval v Niš, kjer je bila tedaj začasno nastanjena srbska vlada z Nikolom Pašićem kot predsednikom in Stojanom Protićem kot ministrom za zunanje stvari. Po dveh dneh je že odšel v Valjevo, da ogleda avstralska grozodejstva v Mačvi.

Tako je potem dr. Reiss spremljal srbsko vojsko na vseh njenih krvavih, s tako strahovitimi izgubami, pa tudi s toliko slavo ovrženih potih vse dotlej, dokler ni bila popolnoma osvobodjena vsa današnja Jugoslavija. Toda videl grozote in strahote, s katerimi je označil sovražnik svoje pohode po naši zemlji, in spoznavši, kako je neizpodbitno upravičena stvar, za katero se bori Srbija, ni hotel ostati samo nepristranski opazovalec, temveč je vstopil naravnost v prvo vrsto njenih borcev za svobodo kot prostovoljec. Kot tak se je udeležil bojev srbske vojske na vseh mogočih bojnih in njegovi dopisli in opisi v

dnodzemskem nevtralnem tisku so naravnost žgali. On je bil tisti mož, ki je v tem tisku kar najtemnejše pobil nesramni očitek početnikov svetovnega vojnega požara o srbski krivdi in je tako nazorno prikazal svetu vso krivico, ki so jo delali Srbi njeni sovražniki, in grozodejstva, s katerimi so preplaval srbsko zemljo in njen narod, da se je svet strme zgražal nad temi strahotami in se moral postaviti na stran razmrvarjene Srbije, boreče se za svojo in vseh zatiranih Jugoslovenov svobodo.

Povsod, kjer je bil vojni metej najhujši, je bil dr. Reiss v prvi vrsti. Vsa srbska vojska, cela takoiemenovana solunska fronta ga je poznala. Tedanji regent, sedanji naš kralj, ga je sprejemal kot najboljšega prijatelja, — njegov dom, pa naj je bila hiša vojaški šotor, mu je bil vedno na stežaj odprt. In tako pri vseh ostalih visokih in najvišjih poveljnikih. Ko je naša vojska, ovržena z reissom, vkorakala v Beograd, je bil dr. Reiss peti po vrsti tistih, ki so prvi stopili na osvobodena beogradska tla.

Po končani vojni se dr. Reiss ni več vrnil v svojo švicarsko domovino. Jugoslavija, za katero je tako radovoljno in z navdušenjem dajal vse, kar je premoagal, mu je postala družna domovina, od katere se ni hotel več ločiti. A ko so se v Parizu pri zeleni mizi na vse mogoče načine hoteli skrčevati plodovi srbske zmage, je bil zopet dr. Reiss, ki je kot naš izvedenec s svojimi neovrženimi dokazi v marsičem pripomogel k zmagi naši stvari.

Dr. Reiss se je stalno nastanil v Beogradu in je tu z nadaljevanjem svojega dela, z besedo in pismom, pomagal pri utrjevanju in izpolnjevanju naše narodne države, dokler nam ga ni nenadoma iztrgala sredi miru iz naše srede koščena roka smrti, katerega mu je tako očitno priznala v največji bojni vihri. Danes, po dveh letih, kar nam ga je v zvezi, pa se mu je odkril spomenik tam, kjer si je zabeležil večnega počitka, v zelenem Topčideru, ki ga je pač spominjal zelenih šum in livad njegove švicarske domovine. Tu, kjer se je odigraval velik del zgodovine naroda in zemlje, ki ju je toliko vzljubil, počiva njegovo truplo, tu mu je postavljen spomenik, ki naj priča vsem in vsakomur, ki prihaja tjakaj, zlasti pa našim poznim potomcem, ki bodo nekoč v najboljše meri uživali sadove neizmerno krvave borbe za svobodo te zemlje, o naši srčni hvaležnosti mu, ki je bil v naših najtežjih, najmučnejših, najusodnejših časih naš najnebežnejši, najboljši, najzvestejši prijatelj in dobrotnik.

Nevenljiva slava spomnu dr. Rudolfu Arhibaldu Reissu!

Odkritje spomenika se je izvršilo na izredno svečan način. Nj. Vel. kralja je zastopil namestnik prvega adjutanta general Pantja Pavlovič, predsednika vlade pomočnik Predrag Lukić, razen tega pa so se udeležile odkritja spomenika najuglednejše osebnosti beogradske družbe. Po spominski svečanosti je odkril spomenik kraljev zastopnik, nakar so govorili svetniki Bogdan Petrovič, v imenu združenja bojevnikov Milan Radosavljevič, švicarski novinar in prijatelj pokojnega g. Poldebocher, poslanec Polius d'Orient Louis Hordre, v imenu rodbine dr. Reissa Alfred Sauer, v imenu Narodne odbrane pa general Solovič. Na spomenik je bilo položeno veliko število vencev.

Ruski nakupi v Franciji

V Pariz je došla ruska trgovinska delegacija za pogajanja o industrijskih dobavah Rusiji

Pariz, 9. avgusta, d. V Pariz je dospela ruska trgovinska delegacija, da se informira o pogojih, pod katerimi bi mogla Rusija nabaviti v Franciji potrebščine za svojo industrijo. Delegacija je pod vodstvom podpredsednika vrhovnega sveta za narodno gospodarstvo Meslavka in člena trgovinskega kolegija Oserskega.

Na francoski strani zatrjujejo, da imajo Rusi namen prenesti na francoske trdnice industrijske dobave ki so bile oddane prav za prav že Nemčiji, kjer na zaradi poostrene krize niso mogle biti pravočasno izvedene. Glasilo francoske težke industrije »Usine« piše, da so imele nemške trdnice namen oddati ruske dobave

prijateljskim trdnicam v inozemstvu, toda nemška vlada neče za dobave, ki ne bi bile izvedene v Nemčiji sami, prevzeti običajnega jamstva za plačilo.

Na ruski strani izjavljajo nasprotno, da nikakor ni namen v Pariz došle trgovinske delegacije, prenesti naročila iz Nemčije v Francijo. Gre predvsem za oddajo novih naročil tudi Franciji. Vsi deli konflikta zaradi dumpinga je od lanske jeseni francosko — ruska trgovina popolnoma zastala, sedaj po končani trgovinski vojni pa se samo ob sebi razumljivo, da kupuje Rusija pod primernimi pogoji tudi francoske proizvode.

Incident ameriških letalcev na Japonskem

Newyork, 9. avgusta. Ameriška svetovna letalca Herndona in Pangborna imajo že 48 ur pod policijskim nadzorom v Tokiju. Letalca smeta samo kot prespati v hotelu in sta stalno pod policijskim nadzorom ter ne smeta z nikomur govoriti. Ameriško poslanništvo doslej ni oficijelno posredovalo tega prejelo je od japonskega državnega pravdnštva obvestilo, da se bo danes oddoločila nadaljna usoda letalcev. Letalca so aretirali po nalogu japonskega generalnega štaba, ki se boji, da sta letalca delala fotografije posnetke vojaških objektov, ko sta brez dovoljenja japonskih oblastev letela nad Japonsko. Ukrepji proti ameriškim letalcem so izzvali v Newyorku mučno pozornost.

Hmeljski trg

Zatec, 9. avgusta, h. Tendence na hmeljskem trgu mirna, nakupi majhni. Hmeljski sindikat je nadaljeval razprodajo po 120 do 250 Kč. Do danes je bilo v Zatecu javno zigosanih 170.685 stotov žateškega hmelja lanske letine. Novi hmelj gre že v glavnice in obeta bogato letino. Nekateri hmeljski nasadi bodo predčasno porumeneli. Obiranje hmelja se bo pričelo prve dni prihodnjega tedna.

Vremenska napoved

Novi Sad, 9. avgusta, AA. Vremenska prognoza za 10. t. m. V severnem in zapadnem delu kraljevine: povečanje oblačnosti, v ostalih delih kraljevine bo prevladovalo vedro vreme s krajevnimi nevihtami. Pričakuje se padec temperature.

Mogočno gasilsko slavlje v Krškem

Krško društvo je svečano proslavilo 40letnico in blagoslovitev motorne brizgalne

Krško, 9. avgusta.

Pozrtvovalni gasilci v Krškem so praznovali včeraj in danes velik praznik 60-letnega požrtvovalnega dela, na katerega lahko zro s polnim zadoščenjem in zadovoljstvom. Ob tej priliki so slovesno blagoslovili novo motorno brizgalno. Slavlje se je pričelo v soboto ob 20. z bakljado. Sprevod se je vil skozi mesto z godbo in lampijoni na čelu in se je ustavil pred hišo kumice ge. baronice Lazarinjeve, hčerke ustanovitelja društva. Priredili so ji podoknico. Bakljada je šla še po mestu, nato pa je sledil prijateljski sestanek na Jermanovem vrtu.

Nedeljsko slavlje se je pričelo z budnico ob 5. zjutraj. Mesto je dobilo slavnostno okno. Vse je bilo okrašeno z zastavami, okna s cvetlicami, po mestu pa so stali mlajši. Že v prvih jutranjih urah so prihajala v mesto okoliška gasilska društva. Glavne trupe gasilcev in zastopnikov društev pa so se zlele s prihodom vlakov ob 9. in 10., ki so jih domači gasilci sprejeli na kolodvoru, nakar so skupno odkorakali v mesto pred župno cerkev k blagoslovitvi motorne brizgalne. Sprevod je nudił impozantno sliko. Sprejeli so stopali zastavo s prapori I. prostovoljnega gasilskega društva Ljubljana-mesto, Trbovlje I. in Rajhenburga, za njimi odlični funkcionarji gasilskih društev in zastopniki žup, nato pa nad 300 uniformiranih gasilcev. Poleg domačega so bila zastopana naslednja društva: Ljubljana-mesto, Trbovlje I., Leskovec, Radeče, Rajhenburg, Bianca, Videm, Dolenja vas, Laduč, Raka, Veliki potok, Boštanj in Sevnica.

Ob 10. je deputacija, v kateri so bili župni načelnik Rihard Engelsberger, župni blaginjak Vanič, poveljnik Mesenec in poveljnik I. gasilskega društva iz Ljubljane Ižanc, položila venec na grob blagopokojne dobrotnice ge. Hočevarjeve.

Sprevod je odšel v župno cerkev, kjer se je vršila slovesna maša, pri kateri je sviral krška gasilska godba pod vodstvom strokovnega učitelja Josipa Zakbarja. Po maši so se čete zbrale na prostornem trgu pred župno cerkvijo, kjer se je v solncu svetila nova motorna brizgalna. Pred blagoslovom je imel na zbrane gasilce nagovor domači župnik č. g. Filipič, nakar je blagoslovil motoriko. Po kratki deklaraciji je deklica Vodopivecova izročila šopek kumici ge. baronice Lazarinjevi. Na slavnostnem prostoru je povzel besedo društveni načelnik Lovro Logovšek, čegar prvi pozdrav je veljal Nj. Vel. kralju, ki so

mu vsi prisotni zaklicali trikrat »Živio!«, dočim je godba intonirala himno. Zatem je pozdravil zastopnike oblasti in kumice, ki se ji je zahvalil za požrtvovalno sodelovanje. Dalje se je spominjal ustanovitelj društva Stanka Gregoriča in zaslužnih sodelavcev gg. Vilka Pfeiferja, Ivana Pfeiferja, dolgoletnega pokojnega načelnika Antona Rupreta in nepozabne pokojnice ge. Josipine Hočevarjeve. Zahvalil se je vsem za prispevke, ki so omogočili nabavo motorke, v prvi vrsti Občinski hranilnici. Nato je govoril župni načelnik Rihard Engelsberger, ki je poudarjal, da vzdržujejo državo trije činitelji, in sicer: 1. Sokoli, ki vzgajajo mladino s krepitvijo telesa in uma v vzorne narodne delavce, 2. vojska, ki brani državne meje, in 3. gasilstvo, ki ščiti narodno premoženje. Govor je bil sprejet z navdušenjem. V imenu ljubljanskih gasilcev je čestitil k jubileju poveljnik g. Maks Ižanc, nato pa je načelnik pozval povablence na slavnostno zborovanje, ki se je vršilo ob 11. v telovadnici meščanske šole.

Otvoril ga je načelnik g. Logovšek, ki je izrazil upanje, da bo pomenil današnji dan impozanten mejnik v delu krškega gasilskega društva. Odposlala se je kraljevskemu domu pozdravna brzojavka z zagotovilom udanosti. Govornik je pozdravil navzoče in v zanosnem govoru opisal zgodovino in razvoj krškega društva. Za pridobljene zasluge je izročil častne diplome kumici baronici Lazarinjevi ter odboru Občinske hranilnice. V vznešeni besedah je poudarjal zaslužno delo funkcionarjev, zlasti načelnika Rikarda Engelsbergerja.

Sledil je pred sreskim načelnikom slavnostni mimohod in ob 13. banket v sokolski dvorani, kjer je sviral sokolski orkester pod vodstvom neumornega g. Pfeiferja. Izrečene so bile od strani nekaterih odličnih funkcionarjev in delavskih mož presrečne napitnice. Popoldanski spored je otvorila izredno posrečena gasilska vaja z novo motoriko, ki so ji prisostvovali poleg krških meščanov velike množice okoliškega občinstva in gasilcev. Po kratkem odmoru se je pričela izredno uspešna gasilska veselica. Izredno je povzročila prireditev tudi navzočnost hrvatskih gasilcev, kakor tudi mnogo civilnega občinstva od drugod, kar je dokaz, kolik ugled uživa posavska gasilska župa. Zabava je trajala v noč ter je prinesla krškim gasilcem tudi lep gmočen uspeh.

obrtnih zadrugah kakor to predpisuje obrtni zakon.

Pri raznoterostih je še govoril g. Breskvar, pozivajoč čevljarje, da se trdno oklenejo svoje zadruge, nakar je načelnik Perdan zaključil zborovanje.

Zakaj se je Ivan Jošt smrtno ponesrečil na Ježici

K poročilu o nesreči z motornim kolesom na Ježici dne 4. t. m. nas je naprosil brat smrtno ponesrečenega Frana Jošta, g. Martin Jašt iz Golovelj pri Zalcu, da objavimo naslednje njegovo pojasnilo:

»S pokojnim bratom Ivanom sva se vozila dne 4. avgusta po opravkih v Ljubljano. Brat je vozil vseskozi previdno, imel je motor popolnoma v oblasti v tempu od 40 do 50 km na uro na odprti pregledni cesti. Pri prehodu čez most pri Ježici je zmanjšal brzino na kakih 30 km na uro. Čez vso cesto sva imela obadva popoln pregled in na njej nisva niti jaz in gotovo tudi ne moj brat zapazila ničesar sumljivega. Kakšnih 10 korakov pred železniško progo pa zapazim jaz in sigurno tudi moj brat železniške čuvaja, ki je zamahnil z zastavo, isločasno pa je privozil že tudi vlak na

cesto. Hipoma je pritisnil brat zavore ter je deloma okrenil motor na desno, toda razdalja je bila prekratka, da bi bil lahko odvozil. Pa je lokomotiva zagrabila od strani motorno kolo in brata, medtem ko sem jaz v zadnjem hipu odlezel z motorja ter takoj nato priskočil bratu na pomoč.

Da bi bil moj brat poprej opazil kakšen signal službojočega čuvaja, je nemogoče, ker tudi jaz, ki sem budno motril cesto, nisem videl nobenega znamenja, da se bliža vlak. Vrhutega sva ravno v Domžalah srečala osebnih vlak, a tu so bile zatvornice na cesti zaprte. Jaz sem bil mnenja, da gotovo ne pride takoj drugi za njim. Nesreča bi bila gotovo preprečena, če bi bile na cesti pri Ježici zatvornice. Kolikor lahko trdim kot star motorni vozač in spremljevalec, ni moj brat v tem kritičnem primeru zgubil prisotnosti duha. Da je šel pregledat v grob, je krivda samo na tem, ker na Ježici ni zatvornic. Plačujemo prispevke za ceste itd., toda na najbolj prometnih državni, takorekoko mednarodnih cestah ni dovolj pokrbljeno za našo varnost, pa ne na takem mestu kakor na Ježici, kjer se zaradi ovinka ne more od daleč videti prihajajoči vlak. Poudarjam še enkrat, da se je moj brat smrtno ponesrečil samo zato, ker na Ježici ni zatvornic.

Skozi uničene vinograde v Halozah Po strahovitem neurju prizadeta vsa pokrajina

Ptuj, 9. avgusta.

Neznosna vročina je v preteklem tednu vladala v Halozah. Osobito v petek, ko me je pot vodila skozi Zavrč, je bilo za popotnika naravnost mučno. Toplomer je kazal v senci 38 stopinj Celzija. Ob tej hudi suši je bil žalosten pogled na polju: koruza je upognila dolge liste, da je vse viselo proti zemlji. Omahnila je v preveliki vročini vsa zelenjad. Že itak slabo razvita ajda je plegla, ker se ni dobila od razsušene grude nobene vlage. Popotniku, stopajočemu med gorami, pa je bil razveseljen en sam pogled: namreč na bogato obložene trte. Celi kupi grozdja so se koplili na posameznih trsih. Vse je kazalo, da bo pridelek letos izredno obilen in kapljica prvovrstna. Toda vsi upi in nade so bili še ta dan par ur pozneje uničeni...

Kmalu po poldnevno so se pripodili preko Slovenskih goric in od Hrvatskega Zagorja temni, grozeči oblaki.

»Nič dobroga ni pričakovati — da! Bog dežja in obvaruj nas toče.« tako se je glasil pogovor vseh, ki so opazovali bližajočo se nevihto. In so nosili blagoslovljeni les na ogenj...

Kotro četrtie popoldanske ure je nastal strašen vihar. S cest so se dvigali oblaki prahu in težko so začele padati prve de-

bele deževne kaplje. A že hip nato se je vsula popolnoma suha toča, ki je udarjala ob stihem viharju neusmiljeno v debelosti najdebelejših orehov ali kurjih jajc... Stehtali smo nekatera zrna in niso imela manj kakor 8 dkg... Toča se je vsipala dobrih pet minut ter je zbila vso ajdo, razcefrala koruza, sesekala vršičke dreves in skledila polovico jabolk z vel. Naravnost obupega pa je po toči pogled po vinskih gorah. Odkesani so letošnji poganki in listje, po tleh je vse polno lagod in grozdov... Kar pa je ostalo na trti, so ledena zrna nasekala, da bi še plesen in gnitoba lahko opravila svoje.

Toča se je vsipala s tako silo, da je razbila po strehah mnogo opeke. Po nevihti je vse hitelo v vinograde, saj so ti v teh krajih edini vir dohodka. Vsi vinogradniki so se vračali domov žalostni in potrti, zmagajoč z glavo: »Kaj bo, kaj bo?«

Dobro uro zatem pa je že sledila druga nevihta, ki je uničila še tisto, kar je ostalo prvotno. Nad četrto uro je trajal močni naiv in zopet je padala gosta debela toča, da jo je bilo po tleh vse belo. Haloze so strahovito prizadete. Zdaj srečujemo samo sključene postavne posestnikov, a tuga in skrb je v njih tako bridka, da morajo iskreno verjeti njihovim tožbam.

Za razbit liter vina - razbita glava

Tragičen gostilniški spopad pri Cmureku

Gornja Radgona, 8. avgusta.

Orožništvo iz Gornje Radgona je popoldne pripeljalo s tovornim avtomobilom na tukašnje orožniško stanico troje mož iz pljuškega okraja, ki so bili zaposleni pri regulaciji Mure v gornji Apaški kotlini. Bili so to 28 letni Tomaž Bradac iz Pobrežja pri Ptuj, 31 letni Janez Štumberger ter 36 letni France Kostanjevec, slednja oba iz Nove vasi pri Ptuj. Vsi trije nekoliko ogrebljeni po obrazu ter ostrih pogledov so pričali o ostri fantovski bitki, ki se je odigrala v gostilni Jožeta Režnje na Vratem vrhu pri Cmureku.

Ko je navedena trojica sedela v gostilni Jožeta Režnje, sjer so stanovali ter zvečer poverljivi, so ostali v gostilniški sobi še nekaj časa, ter si naročili liter vina. Med tem časom pa je prišel tjakaj nekoliko vinjen Stefan Režnja, oke gostilničarja, ter z njim tudi njegov hlapec France Lorber. V gostilni je prisel Stefan Režnja za mizo, kjer je sedel njegov sin Jožef in med njima je prišlo do nekega medsebojnega družinskega nesporazuma. Srditi očka je pograbil kozarec ter ga vrzel proti svojemu sinu, ki pa se je lučajo pravčasno umaknil. Nato je pograbil Stefan

Režnja solnik ter vrzel proti mizi, kjer je sedela gori navedena trojica; solnik je zadela ob polno steklenico vina na mizi ter jo razbil. To je bil povod za hudo bitko, ki se je takoj nato razvila.

Berdač, Štumberger in Kostanjevec na eni ter Stefan Režnja in Lorber na drugi strani so se oborožili s stolicami in padali so udarci vse križem, dokler nista Lorber in Režnja zbežala. Med tem, ko jo je Lorber pobrisal skozi glavna vrata na cesto in po cesti proti domu, je Stefan Režnja krenil skozi stransko sobo na dvorišče in od tamkaj na cesto. Ker je Stefan Režnja že okrog 56 let star, seveda pri begu ni bil tako urnih korakov, kakor ostali mlajši fantje, ki so ga dohiteli in začeli so padati po njem neusmiljeni udarci, dokler se ni zgrudil nezavesten na tla. Prvo zdravniško pomoč mu je nudil na lice mesta polician zdravnik iz Mureke v Avstriji dr. Krautgasser, ki je odredil takojšnji prevoz v bolnišnico. Prepeljali so torej Stefana Režnja v bolnico v Maribor, kjer je bilo ugotovljeno, da ima ponesrečenec razpočno lombo in močno poškodovano hrbtenico. Je še sicer malo upanja, da bo okreval, a če tudi okreva, bo trpel hude posledice.

Ljubljanska nedelja

Izredno veliko število izletnikov in kopalcev — Dve okradeni kopalki — Nezgode — Smrt stare gospe na kolodvoru

Ljubljana, 9. avgusta.

Vroč avgustova nedelja, čeprav smo imeli v petek obilen dež. Vremenarji so nam tudi za nedeljo napovedovali malo deževno zmešnjavo, ki je pa v Ljubljani do večera ni bilo, pač pa se je vsul pozno popoldne dež na Gorenjskem. S severa so se pripodili okrog 16. težki temni oblaki, nakar je pričelo močno deževati, kar je popolnoma prav, saj je zemlja navzlic petkovim ploham še vedno žejna. Izletniki, ki so odhajali na Gorenjsko že na vse zgodaj zjutraj, so bili tedaj že pod streho, po večini v vagonih vlakov, na povratku proti Ljubljani.

V Ljubljani je zgodaj zjutraj prevladovala zopet enkrat gosta megla, ki se ni hotela dvigniti do precej poznih dopoldanskih ur. Oni, ki so se odločili (in ti so bili v večini), da prebijejo nedeljo zunaj na deželi, so gledali nekam zaskrbljeni skozi okna. Pri večini pa je zmagala dobra volja in je vladal zjutraj na glavnem in gorenjskem kolodvoru silen živčav. Ogromno je bilo izletnikov, ki so se namenili v planine ali vsaj ob vnožje: v Mojstrano, Kranjsko goro ali Bohinj. Prav lepo število je bilo tudi izletnikov, ki so se namenili k pikniku v Planici in je ta (po pripovedovanju udeležencev) sijajno uspel. Igral je celo šarmelkvartet in so se zabavali fantje in dekleta prav po »gorenjske«.

Mladine, ki se rada prekucuje v vodi, tudi to nedeljo ni manjkalo nikjer. Seveda pa so se navduševali za vse dobrote, ki jih nudi toplo poletje, tudi že umirjeni in celo prav stare korenine oblogega spola. Kopalni vlaki iz Ljubljane so odhajali in pa prihajali nazaj dobesedno natrpani in je prišlo mnogim ljudem zaradi sopenice v vagonu slabo. Kopalki Ilirije pa je zaradi

tekmovalj bilo tudi ves dan polno.

V Retečah, kjer je ob Sori mrgolelo ljudstva, po večini Ljubljancem, pa tudi Škofjeločanom in celo Kranjčanom, se je okončilo z nepazljivostjo dveh kopalk prevečan tat. Mogoče je bila tudi tatica... Gdč. I. M. ter P. V. sta spravili obleko namesto v kabino pod neko grmovje na prostem. Ko sta bili v vodi, je tat pobral vso obleko, aktovko in čevlje ter razne malenkosti z denarjem vred. Obema pa je pustil vrhno obleko in jima tako ustregel vsaj toliko, da sta se mogli opraviiti in vrniti — čeprav bosi — v Ljubljano...

Na policiji so imeli dopoldne posla s par malimi tatit in pa nekaterimi izgubljenimi ženskami. Vmes je bilo tudi par razgrajevaj, ki so se odlikovali ponoči in v pili po ulicah. V splošnem pa to niso bili kakšni nevarni ljudje in so jih po prespanem mačku odpravili s prav čednimi globami, ki jim bodo menda v bodoče jemale veselje do nerodnih izgredov.

Na Dolenjski cesti se je dopoldne pripetila težja nezgoda. Zasebnica 70-letna Neža Šteblajeva, stanujoča na Ižanski cesti 18, je šla od mase, na cesti pa je podrl voz peka T. Šteblajeva si je pri padcu zlomila desno nogo, zaradi česar so jo takoj odpeljali v bolnico.

Terezija Skuljevič, stanujoča v barakah na Resljevski cesti, je popoldne kuhala na travniku poleg barake, pri tem pa ji je veter prevrnil lonec. Vrela tekočina se je zlila Skuljevič po levi nogi in jo močno oparila.

Z Gorenjskega so opoldne pripeljali v ljubljensko bolnico Antona Tomšiča iz Dravlj. Tomšič se je peljal z motokickom na Gorenjsko. Pri Dolški vasi pa mu je odpovedala zavora in je zdrvel naravnost

WANDERER
Automobili
6/30PS 10/50PS
ekonomični
zanesljivi
zelo sposobni za gorske kraje
Wanderer-Werke Akt.-Ges.
Schönau bei Chemnitz
Generalno zastopstvo:
Dolenc & Tönnies, Autoprodajna
Družba z o. z., Ljubljana, Dvorakova ulica 3

v neko drevo. Pri zaletu se je Tomšič hudo poobil in dobil težke notranje poškodbe.

Na peronu glavnega kolodvora je okrog 19. ure postalo slabo 70 letni knjigarji soprogi Jelki Datlerjevi iz Zagreba. Stara gospa in njen soprog sta izrabila lepo nedeljo za enodnevni izlet v Slovenijo, zvečer pa sta se nameravala vrniti nazaj v Zagreb. Gospa, ki je dalje časa bolela na srčni hibi, se je na peronu nenadoma zgrudila. Na pomoč je takoj priskočil soprog, nakar so jo prenesli v kolodvorsko restavracijo in pozvali zdravnika. Obveščena je bila nemudoma tudi reševalna postaja, nakar so nameravali Datlerjevo prepeljati v bolnico. Bila pa je zaman vsa pomoč, kajti Datlerjeva je bila tedaj že mrtva. Zadel jo je srčna kap. Truplo pokojnice so po komisijem ogledu pred reševalno postajo odpeljali na mrtvašnico pri Sv. Krištofu.

Na svetovnem kongresu esperantistov v Krakovu

Krakov, 8. avgusta.

Te dni živi staroslavno zgodovinsko mesto Krakov, nekdanja prestolnica poljskega kraljestva, v znamenju esperantskega pokreta. Okrog 1000 ljudi različnih narodnosti in plemen, med katerimi ne manjka eksotičnih obrazov z daljnega vzhoda, kakor tudi ne srečnih prebivalcev z daljnega zapada, se je zbralo v tem znamenitem kraju, da manifestira za vzvišeno idejo in nalogo, ki si jo je nadel ustvaritelj mednarodnega jezika dr. Ludovik Zamenhof.

Navzlic pogovoru: Nemo propheta in patria sua — je končno priznano delo tega velike moža v njegovi lastni domovini, v svobodni Poljski, Vladi in mestnemu načelstvu gre vse priznanje za uvidenost in pažnjo, ki jo je deležen esperantski pokret osobito za časa kongresa. Med zaslišniki in častnimi odborniki kongresa čitamo med drugim ime predsednika poljske republike prof. Ignaca Moscickega ter prvega maršala, slavnega heroja Jožeta Piłsudskega, imena raznih ministrov, vojskovod. i. t. d.

Kongres sam je otvoril v veliki dvorani katoškega doma predsednik lanskega kongresa v Oxfordu g. Bernhard Long. Po izvršenih volitvah predsedstva in po nagovoru predsednika g. J. Merchanta, ki je poudarjal, da je baš Poljska zibelka esperantskega gibanja, je pozdravil kongres v imenu vlade podvožoda dr. Bilek in v imenu načelstva mesta Krakowa g. Klimecki, želeč čim hitreje zmage esperantskega pokreta. Zatem so govorili diplomatski zastopniki raznih vlad, kakor Avstrije, Nemčije, Nizozemske, Norveške in drugih. V imenu MUD pri Društvu narodov je pozdravil kongres gosp. Hediger iz Zeneve. Globok vtis je napravil na zborovalce nagovor brata pokojnega genija dr. Leona Zamenhafa. Po običajnih pozdravnih govorih raznih organizacij širrom sveta je bila slavnost zaključena s petjem mednarodne himne.

Takoj drugi dan se je vršil obhod po mestu do ulice Niccala, kjer je bila odkrita plošča v spomin na dr. Zamenhafa. Ulica so ob tej priliki prekrstili v ulico dr. Ludovika Zamenhafa, kar dovoli priča o razumevanju velike ideje s strani poljskih oblasti.

Vse mesto ima te dni povsem drugačno lice kakor običajno. Poleg raznih slavoikov skoro ne vidiš prodajalne ali restavracije, kjer ne bi visela esperantska zastava. Večinoma povsod dobiš v restavracijah jedilne liste v mednarodnem jeziku, natakarij v nekaterih prvovrstnih restavracijah govore v esperantu, ravnotako tudi policijski stražniki, tramvajski spretniki itd. Če si še tako tuji, se v tem mestu počutiš kakor doma v rodni kraji. Krakov, letošnja prestolnica esperantskega gibanja, se je izkazal vreden tega imena.

Jernej Jelenič.

Oblečemo Vas
elegantno od nog do glave
za mal denar
zelo ugodno. — Tudi na obroke!
A. PRESKER
Ljubljana, Sv. Petra c. 14

ZA KOPIRANJE NACRTOV se priporoča vsem zainteresiranim trdnica Iv. Bonac, ki kopira na najmodernejšem Slinubra stroju — Ozalid — v petih barvah na papir, transparentni papir, čisto platno, pavzno platno, zračast papir za fačade, folijo (prozorno kot steklo) in s cellophanom prevlečen Ozalid. Cene nizke, izdelava lepa, jasna in čitljiva. Na izvršitev se lahko počaka oziroma se kopije vračajo z obratno pošto. Naročila se sprejemajo v trgovini v Selenburgovi ulici.

IV. BONAC, samozastopstvo za Ozalid za Slovenijo

Doma in po okroglem svetu

Počitnice zdravja potrebnih otrok

»Letoviščarji« v Medvodah se kopljejo v Sori.

Pred odhodom na Rakitno, kamor jih prepelje avtomobil Higijenskega zavoda.

Ljubljana, 8. avgusta.

Če bi hoteli pregledati napredek zdravstvene preskrbe naših otrok n. pr. v dobrih desetih letih, bi morali pregledati delovanje oblasti in institucij v bivši Avstro-ogrski, katerim je bila poverjena ta naloga. Nu, s tem pregledom pa smo kmalu pri kraju. Pred vojno so sicer imeli nekaj počitniških kolonij, predvsem ob morju v Grudežu, sprejeti pa so bili le otroci »Schulvereinarer« in članov proletarske »Südmarkte«. Kolikor se spominjam, je pred vojno le mestna občina ljubljanska vzdrževala eno počitniško kolonijo za slovenske otroke v gradu »Zatišje« pri Cerkljah nad Kranjem. V to kolonijo so se sprejemali otroci nižjih razredov ljubljanskih ljudskih šol v dveh skupinah po 4 tedne. In to je bilo menda vse!

Danes pa je že lepo število institucij, ki oskrbujejo počitniške kolonije. Večina njih sprejema le zdrave otroke, razen tistih ob morju, ki jih je osedaj organizirala »Jutro« in onih Protituberkulozne lige, Solske poliklinike, odnosno Higijenskega zavoda. Kakor so prve hvaljevredne ustanove za razvedrilo potrebno zdravo šolsko mladino, ki ga vršijo zadnje imenovanke za zdravje naših bolehnih otrok.

Te kolonije bi lahko imenovali preventivne bolnice, kajti sprejemajo se le slabotni, podhranjeni, slabokrvni in tako pravi tuberkulozi nastavljeni otroci, ki bi sicer ali prej morali končati v bolnici. Namreč takih higijenskih ustanov pa ni, da skrbijo le za obolele otroke, temveč je še važnejša naloga ta, da se otroka, nagnjenega k bolezni, še pravočasno okrepi in mu reši zdravje. In to nalogo vrši Higijenski zavod oz. Solska poliklinika, ki je njegova ustanova, z najlepšim uspehom.

Letošnje počitnice je Solska poliklinika organizirala šest počitniških kolonij po 4 tedne. Otroci so bili določeni že med školskim letom pri zdravniških pregledih. Večina so iz tuberkuloznih rodbin, vendar tudi, ki sami še ne boleha na tuberkulozi.

Razdeljeni so otroci na kolonije v Lukovici, Medvodah in na Rakitni pod Krimom, 800 m nad morjem. Prvi dve sta v zdravstvenih domovih, tretja pa ima v jedrilo in kuhinjo v tamkajšnjem prosvetnem domu, spalnice v dveh Deckerjevih barakah. Vendar se tudi tu namerava v kratkem postaviti dve zidani stavbi za stalno kolonijo.

Prvega julija je odšlo na letovanje v

Rakitno 40 dečkov, v Medvode 20 deklic in dečkov in v Lukovico 20 deklic in sicer na Rakitno otroci iz ljubljanskih srednjih šol in 9 otrok osnovne šole na Viču; v Medvode srednješolci iz Novega mesta, Trbovelj, Kočevja in Cerklj; v Lukovico pa deklice iz srednjih šol.

Pred odhodom na letovanje izvrše na otrocih poleg strogega zdravniškega pregleda tudi razna merjenja za točno statistiko uspehov enomesečnega letovanja. Med drugim se točno zmeri teža, višina, moč pritiska z desno, levo in obema rokama in vitalna kapaciteta. To merijo s pripravo, ki kaže, koliko zraka morejo vdihniti pljuča otroka. Zanimali bodo podatki takega merjenja pri podhranjenih, slabotnih 16 letnih deklicah, učenkih I. razreda trgovske šole, ki je bila v koloniji v Lukovici. Pri odhodu je bila teža 43,70 kg, višina 165,6 m, moč rok desna 31, leva 27, obe 58. Pri povratku pa teža 48,10 kg, višina 166,2 m, moč rok pa 39, 37, 76. Vitalna kapaciteta pa se je dvignila od 2,25 l na 3,3 l.

Prav tako lepi rezultati so se dosegli pri dečkih na Rakitni. Poljubni primer 9 letnega dečka iz Kranja: na teži je pridobil 2,30 kg, zrasel je za 19 cm, moč obeh rok se je dvignila od 33 na 40.

V pričetku avgusta so odšli na letovanje druge skupine. Na Rakitno je poslala Protituberkulozna liga 30 otrok iz Zagorja, Logatca, Hrastnika, Sl. Bistrice, Zgor. Siske, Most, Viča, Ljubljane, Kranja, Novega mesta, Krškega, Trčica in Podilje in 9 otrok iz področja Solske poliklinike v Ljubljani. V Lukovico je odšlo 20 deklic iz meščanske in osnovne šole na Viču, iz Kranja in Trčica, v Medvode pa dečki in deklice osnovnih šol v Mostah in na Viču, skupaj 20.

Uspehi, doseženi pri kolonistih, so pa mogoči le v razmerah, kakor preživijo ti otroci 4 tedne letovanja. Pred dnevi sem obiskal kolonijo v Medvodah, ki je nastanjena v tamkajšnjem Zdravstvenem domu. Bilo je poldne. V treh svetlih in zračnih spalnica so spali na posteljah kot v najboljših penzionatih. To je po kosilu obilgaten počitek, ki vsakega zaziblje v dve uri sladkega spanja. Potem pa zopet na delo, namreč nad malico, katere se vsak poljubno poslužil. Servirali so jim jabolčno marmelado s kruhom. Vsi so dobri jedci. Pet kosov kruha z marmelado, to je pri njih običajno, kdor jih zmagava osem, se sam glasno pohvali. Po malici so odšli pod nadzorstvom zaščitne sestre v toplo

Soro, kjer se se dve uri veselo kobacali, nato pa zopet k delu — k večerji. Po večerji se okopljajo pod tuši, ob 21. pa mora biti vse tiho po spalnica do pol 7. zjutraj, ko vstanejo in prično delo znova s prostimi in dihalnimi vajami ter tečnim zajtrkom.

Letoviščarji imajo približno ta-le jedilni list: n. pr. v petek zjutraj kakao in kruh, dopoldne malinova marmelada s kruhom, opoldne fižolova juha, prisiljeno zelje, krompir in jabolčni zavitek; popoldne jabolčna marmelada s kruhom; za večerjo pa praženec in jabolčni kompot. Ob nedeljah in praznikih pa tako-le: zjutraj kava in kruh; dopoldne češpljeva marmelada s kruhom; opoldne zelenjadna juha, pečena, solata, krompir in snežni žličniki; popoldne sir ali slanina s kruhom; za večerjo pa rozinova potica in kakao. Seveda kolikor si kdo želi. In tek imajo, da pospravijo nekateri več, kot marsikaj težak.

Otroci so pod nadzorstvom dveh zaščitnih sester, vsak teden jih obišče zdravnica ga. dr. Kristanova od Solske poliklinike. Takrat je okoli gospe živo in vsak hoče priti do besede. Gospa pa jim daje tudi same lepe nauke in ima za vsakega prijazno besedo. Pa še v Soro gre z njimi.

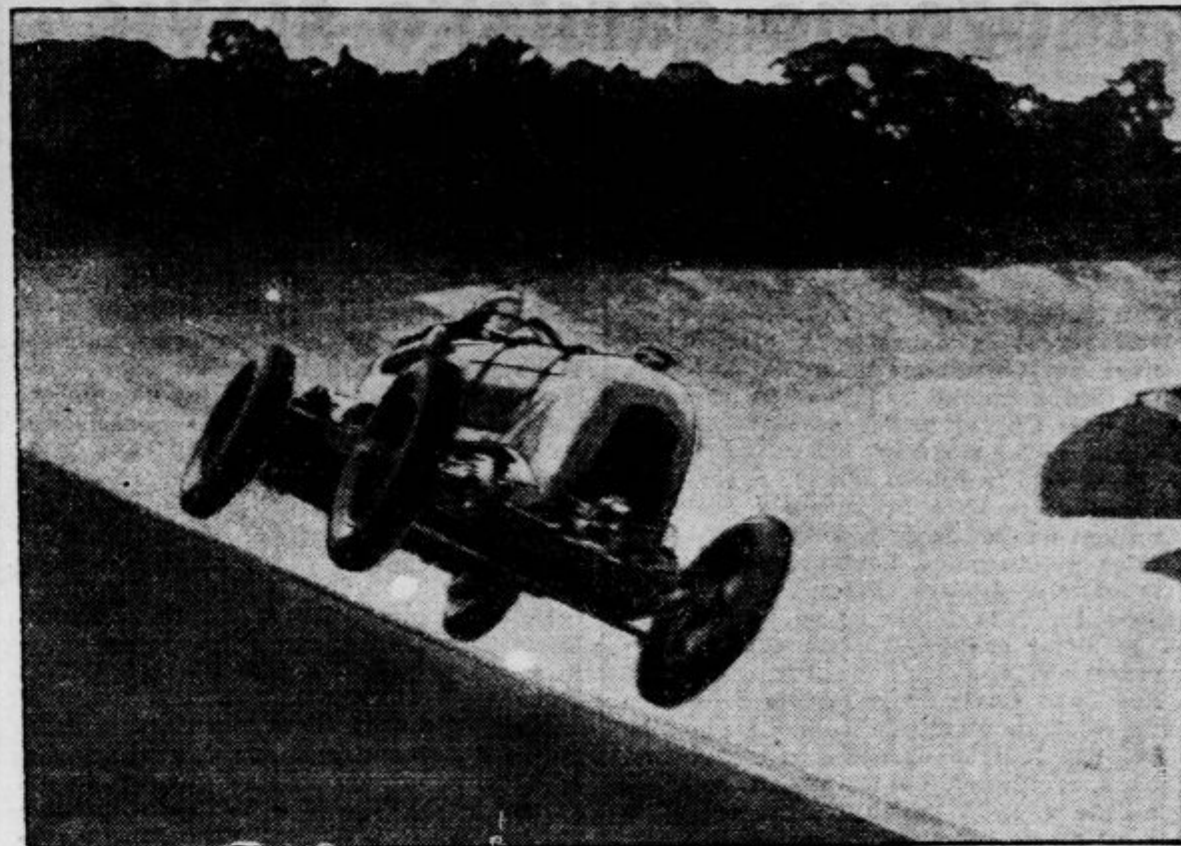
Tako jim minejo štirje tedni, v katerih se okrepčajo, opomorejo in rešijo zdravje morda za vse življenje. Statistični podatki Solske poliklinike so pač najzgovornejši uspehi.

V zdravstvenih domovih namerava Higijenski zavod ustanoviti stalne kolonije, poleg dela, ki ga že sedaj vrše. Kako potrebni so bili ti domovi, pa je zgled v Medvodah. Dvakrat tedensko prihaja zdravnik iz Dečjega doma v Ljubljani in ordinira od 14. do 18.30 ali 19. Prvi dan 18. maja je bilo 12 bolnikov, naslednje dni pa že 38, 52, 62, tako, da znaša povprečno število pacientov 50. Brezizjemno se zdravniškega posvetovanja poslužijo vsako brezplačno, kdor se pa izkaže z ubožnim spricvalom, ima pa zastoj zdravniški pregled in še zdravila. Ni čuda torej, da so postali Zdravstveni domovi prebivalstvu nujna potreba. Le s takim delom je mogoče na deželi zboljšati zdravstvene razmere in higijeno med ljudstvom, s tem marsikoga obvarovati bolezni in tako zmanjšati naval v naše javne bolnice.

Izredna nesreča

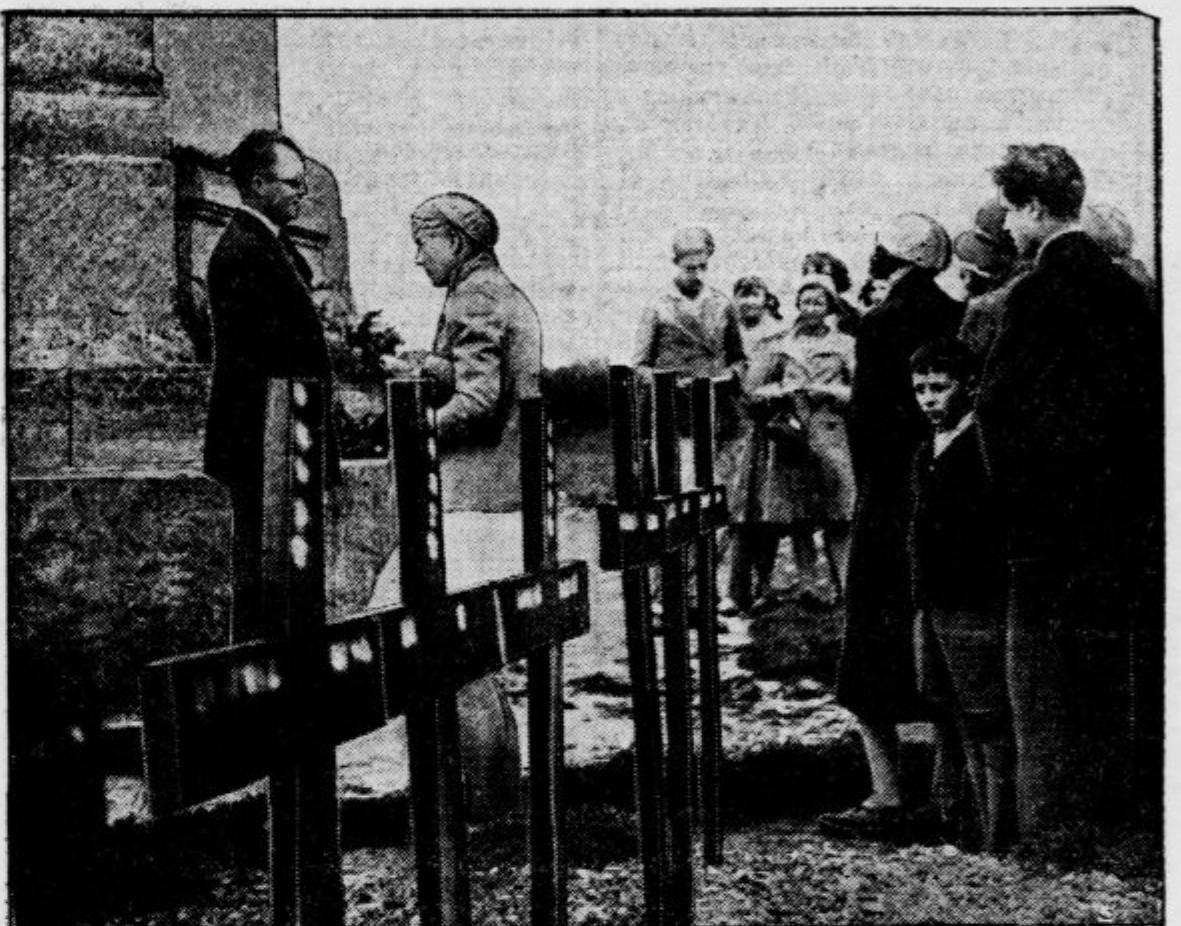
Premožni pariški meščan Charles N. (listi iz usmiljenja zamučujejo njegovo ime) je šele 34 let star a tehta 190 kg. Pred kratkim se je preselil v novo samsko stanovanje in je povabljen prijateljem ponosno razkazoval udobnosti. Odstranil se je na to, da bi služinčadi dal zadnja navodila za pojedino o priliki preselitve. Izostal je izredno dolgo. Gostje in sluga so ga naposled pričeli iskati, pogledali v vse kote in se slednjič ustavili pred zaprtim straniščem, ker je odhod tekla kri. Poklicali so ključavničarja in našli nesrečnega debeluharja brez zavesti na tleh. Drobci porcelana so ga tako hudo poškodovali, da je moral naravnost v bolnišnico, kjer je bil operiran. Charles N. je zdaj tožil hišnega posestnika in zahteva odškodnino za zdravljenje in za bolečine. Hišni lastnik ugovarja, da ne bi bila nobena školjka kos najemnikovi vojni teži. Sodišče je prelozilo razpravo, da poprej zasliši izvedence.

Leteči avtomobil

Na Brooklandskem dirkališču pri Londonu se vršijo avtomobilske vežbe, ki zahtevajo časih od dirkačev v resnici jeklene živce. Na posebno ostrih ovinkih se čisto primeri, da se vozilo samo z enim kolesom dotika tal, kar napravi vtiis, kakor da leti po zraku

Nemška mladina na grobovih zapadne fronte

Nemški dijaki, ki uživajo svoje počitnice v Franciji, so skupno s svojimi francoskimi tovariši položili vence na grobove padlih francoskih vojakov

Oglasi v „JUTRU“ imajo siguren uspeh!

Po peklenem stroju prizadeta družina

Kakor smo poročali, so bili v Beogradu ob ogromni udeležbi občinstva izročeni materi zemlji posmrtni ostanki gospe DANICE in sina MIROSLAVA BRUNETTILJA, žrtve eksplozije peklenkega stroja pri Zemunu. Ob grobu je bil tudi rektor univerze z velikim številom univerzitetnih profesorjev ter mnogo javnih in prosvetnih delavcev. Kapelica na novem pokopališču je bila v črno zavita. Profesor Brunetti, ki je sam ranjen, se še nahaja v bolnici. — Večja slika predčuje nesrečno družino, manjša pa pogreb obeh žrtev.

V 40 urah iz Skadra v Prago

Med tem je več gospodov Avtokluba na svojo brzino računalo, kako sva vozila. Drugi so naju radovedno ogledovali in izpraševali, kako je šlo.

— Ampak ni niti tako hudo zdelana! je nagovoril g. Roso star znanec.

— Kaj zdelana! Saj se niti zaspana nisva, četudi že dva dni nisva videla postelje. Če bi imela družbo, bi jo še mahnila v kak bar! Saj spodobilo bi se, da zmago primerno proslavimo, se odreže g. Rosa. Jaz sem se bil sicer že popolnoma predramil in mi nihče ni mogel videti, da sem se šele tik pred prako mestno mejo — zbudil. Zato sem takoj pritrčil in se delal silno korajžnega, dasi sem komaj čakal, da pridem k počitku.

Medtem so v drugem koncu sobane že izračunali, da sva vozila prav odlično.

— Neverjetno, gospoda, je razlagal neki gospod, funkcionar Avtokluba, v manj kot 40 urah sta z malo škodovko, ki je komaj močnejša od večjega motocikla, prevažila 1620 km dolgo pot. Pa še ob takem vremenu! To je naravnost sijajen rezultat in škodovi zavodi so lahko ponosni na svoja vozila. Če se še upoštevajo slabe ceste, ki se niti ne dajo z daleka primerjati z našimi asfaltiranimi, potem je to tako odličan rezultat, da sploh ne bo imel nobene konkurence.

— Čestitamo, čestitamo, so tedaj prihiteli zastopniki Škodovk. Nocoj le spat, jutri dopoldne pa se bomo že se pogovorili,

kako je bilo. Ob 11. dopoldne bo na avtomobilski razstavi pri paviljonu za zvezdno dirko oficijelni sprejem in tam vas bomo tudi filmali. Saj se ne zgodi vsak dan, da dosežemo tako odlične rezultate.

— Prav, gospoda, pa lahko noč!

Poslovila sva se in šla.

— Torej, gospod Rosa, kam sedaj? Dolgo ne sme več trajati. Ura gre na polnoč in jezik se mi že kar prijemata. Vrček plzenskega se bo prav pošteno prilgel.

— Odpeljala se bova naravnost v hotel Beranek. Tam imajo tudi garažo in nama ne bo treba dolgo iskati okrog. Mislim, da bova tam tudi še kaj dobila za pod zob.

— Prav, le kar pojdiva!

Zumaj je že zopet lilo. Gospod Rosa je pogledal, kar se je dalo in v par minutah sva se že ustavila pred velikim hotelom na Kraljevskih Vinohradih. Par besed poritirja je zadostovalo, da je bilo vse v redu. Gospoda Rosa že dobro poznajo in so takoj vedeli, kaj je treba. Videli, da imajo opravka z dvema pošteno utrujenima potnikoma, so nama nakazali krasno sobo s kopalnico, a ne na glavno fronto, kjer je skoro vso noč velik ropot zaradi živahnega velikomestnega prometa, marveč na stranski fronti, kjer je bolj mirno. Avto pa je romal v velikansko garažo, kjer jih je bilo že kakih 50. Gospod Rosa pa ima slabe izkušnje. Zato ni zaupal garažerju, marveč se je sam prepričal, da je avto dobro spravljen. Osebnost je zaklenil odde-

lek in spravil ključ. Menj se je to početje zdelo vseno malo pretirano, pa gospod Rosa mi je hitro pojasnil:

— V Pragi so tudi lumpi. Če bi vedeli, da je to dirkalni avto, bi je samo razposajenosti strgali ploambo. Nekdo so mi ukradli na glavni cesti pri belem dnevu z avtomobila dva kovčega z obleko. Zato pa sem sedaj bolj previden in jim nikoli več ne nastavljam.

Čas je med tem minil tako naglo, da niti nisva opazila, da je že čez polnoč. Vsa zadovoljna sva se vrnila v hotel in gospod Rosa mi je že vzbujal skomine na izborni plzensko pivo, ki ga poznam sedaj še iz predvojnne dobe. Saj imamo sedaj pri nas tako pivno politiko, da dobrega piva sploh ne smemo piti. Toda čakalo nas je hudo razočaranje.

— Gospod portir! Midva sva žejna kot žolne. Za vsakega tri poštene vrčke plzenskega! Pa kar gori v sobi! Je vpil gospod Rosa že od daleč.

— Mi je jako žal, gospod Rosa, pa ne vem kako bo. Pivnica je že zaprta. Saj vidite, da je že čez polnoč, a pri nas so zelo strogi.

— Če ne dobiva piva, se spala ne bova pri vas! Iz Albanije se pripeljuje v Prago in vso pot delam gospodu skomine po plzenskem pivu, sedaj pa naj greva žejna, in jaz še osramočen spat! Če ne dobiva piva, tudi sobo imejte sami, pa takoj greva drugam! se razhujal gospod Rosa.

Ves preplašen je prihitel hotelski ravnatelj.

— Kaj pa se je zgodilo, da je tak kralj? je osorno vprašal portirja.

— Gospoda prideta iz Albanije na plzensko pivo, pa je že vse zaprto, pojasni portir.

V tem jo prisopihna še gospod plačilni hotelske restavracije, ki se je pravkar odpravil. Ko je slišal, zakaj gre, pristopil h gospodu Rosi in ga potolaži:

— Gospod Rosa! Saj vas poznam. Vi bi na vse zadnje še res odšli drugam. Del sem si zase rezervirali par vrčkov, pa vam jih rad odstopim. Ker pojedite v sobo, takoj vam pošljem!

— No, dobro, naj bo, se potolaži gospod Rosa in portir naju zadovoljen spremi v sobo.

Nisem se še dobro ogledal po modernem opremljeni sobi, ko se je prikaze natak, v vsaki roki po tri napolnjene vrčke.

— No, vendar enkrat! zakličeva oba hkrati in že sezeva po vrčkih. Natak niti ni imel časa, da bi oetalo postavil na mizo, ko sva vsak svoj vrček v eni duški spraznila. Reči moram, da mi ni še nikdar tako dišal požirek piva, kakor ob tisti pozni nočni uri. Povrh pa še plzensko! Tudi ostali vrčki niso dolgo čakali na odrešenje. Natak je kar debelo gledal, kako sva jih praznila. Ta dva sta pa res od sila, si je menda mislil, rekel pa ni nič.

— Ali imate še kaj? vpraša gospod Rosa etrmečega natakarja. To je namreč bilo kar tako za začetek!

— Poslednji! Niti kapljice ga ni več. Vse je že zaprto. Vino v steklenici bi še lahko postregel, ali pa kak liker.

— Vino imamo pri nas boljše kot pri vas. Nisva prišla pitj brozge, marveč pi-

vo. Samo plzensko! Za silo še kako drugo znamko. Če tega ni, pa nič!

— Jako mi je žal, gospoda, se je opravičeval natakar in odšel, zadovoljen z mastno nepitnino.

— Kaj bo zdaj. Piva ni več, kuhinja že epi, za bar pa res tudi nisva baš primer-na. Pa še preoblečit bi se bilo treba, moras šti v bar! se začudim.

— Zdi se mi, da bi vi na vse zadnje še — Jaz že, pravi, vi ste pa preveč za-

span, četudi ste vso čisto spali!

— Spal že, pa še vse premalo. Jaz ne grem nikamor več! Katero posteljo hočete?

— No, če ste vi taka mevža, pa še jaz ne grem nikamor. Ker tu, kjer som, ostam.

— Saj je tudi najbolj pametno, pritrdim in se začnem slačiti.

Tu imava tudi kopalnico, če se hočete okopati, me opozori gospod Rosa.

— Saj to res ne bi bilo napačno po takile vojni! Ze sem zmetal s sebe vso obleko in odhitel v kopalnico.

— Pa še danes se vrnite! Je klical za mano gospod Rosa.

No, kopal je bila res sijajna. Toplo in mrzle vode, kolikor človek hoče. Tako je bilo ugodno, da sem skoro pozabil, da čaka tudi gospod Rosa. Ko sem se čez dobre pol ure vrnil v sobo, je gospod Rosa med čakanjem že — zaspal. Nisem ga hotel buditi, kajti spanec je bil tudi njemu že hudo potreben. Tih sem legel in zadrževal, predno bi človek zmoli obenaš.

(Nadaljevanje 17. avgusta.)

Sportna nedelja

Jadran in Jug — dva državna prvaka

Jadran (Split) je izvojeval z 270 točkami prvenstvo države v seniorskem plavanju, Jug (Dubrovnik) pa enak naslov u waterpolu — Na tekmovaljih so bili postavljeni štirje novi jugoslovenski rekordi — Ljubljanska Ilirija zasedla nadvse častno drugo, oziroma tretje mesto — Velika državno prvenstvena nogometna nedelja

Ljubljana, 9. avgusta.

Tekmovalja za državno prvenstvo v seniorskem plavanju u waterpolu so dosegla danes višek. Na programu so bila številna finalna tekmovalja in najvažnejše waterpolo-tekme, kar je naravno zelo stopnjevalo razpoloženje med tekmovalci in tudi — občinstvom. Kopalnice SK Ilirije, ki je nudilo pestro sliko zagorelih teles naše plavalne elite, se je že v dopoldanskih urah napolnilo s številnim občinstvom — v kostumih in civilu — ki je kljub hudi vročini živahno spremljalo potek posameznih točk. Program se je razvijal hitro in gladko in tudi sicer je organizacija v vseh oziirih prav dobra.

Malo po 8. uri se je otvoril končnoveljavni boj za najdragocenejšo točko v državnem plavalnem prvenstvu.

Dopoldanski program

1500 m seniorji, prosto: Izmed 10 prijavljenih je nastopilo 6 tekmovalcev. Rezultati so bili naslednji:

1. Bibica Marko (Jug) 22:51.9 (nov jugosl. rekord!). — Stari rekord je branil Jadran Ante Senjanović (Jug) 23:14.2. 2. Bulat Gajo (vesl. kl. Beograd) 23:37.2. 3. Bonacić Filip (Jug) 24:21.4. 4. Jesih Jule (Ilirija) 24:36.6. 5. Bradarčič Adolf (Jug) 27:49. 6. Hartl Stjepan (Jug) 28:47.8. Bibica je vso progo vodil sigurno.

Točke: Jug 15, Vesl. kl. Beograd 8, Jadran 6, Ilirija 3.

400 m seniorke, prosto:

Izmed 7 prijavljenih so nastopile 4 tekmovalke. Rezultati:

1. Roje Olga (Jug) 6:35.8 (nov jugosl. rekord!). — Stari rekord je branila sama s časom 6:38.4. — 2. Godina Nevenka (Jug) 7:19.3. 3. Šuljić Mira (Jug) 7:58.4. 4. Wohlfart Iva (Ilirija) 8:32.6 (čas na progi: 100 m 1:24.2, 200 metrov 3:09.1, 300 m 4:55.1). Rojetova je bila sigurna na vodstvu od starta do cilja.

Točke: Jadran 32, Jug 15, Vesl. kl. Beograd 8, Ilirija 6.

200 m seniorji, prosto:

1. Sever Igor (Ilirija) 3:16.4 (100 m 1:31.4); 2. Ferček Tomislav (Gradjanski, Karlovac) 3:17.6; 3. Franković Stjepan (Gradjanski, Karlovac) 3:17.9; 4. Birimiša Vjeran (Jug) 3:19.5; 5. Midžor Slavko (Jug) 3:19.1; 6. Nikolačević R. (Vesl. kl. Beograd) 3:26.8. Lepa zmaga Severja po trdem boju s Ferčkom in Frankovićem.

Točke: Jadran 37, Ilirija 19, Jug 15, Gradjanski 13, Vesl. kl. Beograd 9.

100 m seniorke, hrbtno:

1. Kaliterna Dolina (Jug) 1:44.6; 2. Wohlfart Iva (Ilirija) 1:45; 3. Šuljić Mira (Jug) 1:50.9; 4. Paumgartner Ada (Ilirija) 2:00. Ostra borba za prvo mesto, ki ga v finalu odloči Kaliterna.

Točke: Jadran 55, Ilirija 30, Jug 15, Gradjanski 13, Vesl. kl. Beograd 9.

100 m seniorji, prosto:

1. Senjanović Ante (Jug) 1:03.8, 2. Matić Ante (Jug) 1:06.2; 3. Brainović Alfred (Jug) 1:06.2; 4. Gazzari Tonko (Jug) 1:08.8; 5. Fritsch Ervin (Ilirija) 1:10.7; 6. Turnšek Viktor (Ilirija).

Senjanović brez prave konkurence; Matić in Brainović do konca v ostri borbi za drugo mesto.

Točke: Jadran 76, Ilirija 33, Jug 23, Gradjanski 13, Vesl. kl. Beograd 9.

4 X 100 m seniorke, prosto:

1. Jadran I. (Culić, Senjanović, Godina, Roje) 6:13.8; 2. Ilirija I. (Sever Zlata, Paumgartner, Wohlfart, Fetić) 6:42.2; 3. Jadran II. (Paumgartner, Mrkušić, Kargetić, Kaliterna) 7:26.

Sigurna zmaga stafete Jadrana I; Ilirija zaseda drugo mesto po zaslugi zadnjih dveh plavalk, posebno Wohlfartove.

Točke: Jadran 112, Ilirija 51, Jug 22, Gradjanski 13, Vesl. kl. Beograd 9.

3 X 100 m seniorji, mešano:

1. Jadran I. (Birimiša, Gazzari, Senjanović) 3:52.4; 2. Jug I. (Samardžić, Grbić, Matić) 3:59.8; 3. Ilirija I. (Sever Igor, Zirovnik, Fritsch) 4:00.8; (vsi trije boljši od jugoslovenskega rekorda!) 4. Jadran II. (Midžor, Nadalić, Brainović) 4:05. 5. Jug II. 6. Ilirija II. 4:19.7.

Prva stafeta Jadrana je vodila kmalu po startu sigurno; boj za drugo mesto je bil najostrejši med Matićem in Fritschem, ki ga je tik pred ciljem odločil Matić. Doseženi rezultati so izborni.

Točke: Jadran 144, Ilirija 43, Jug 41, Gradjanski 13, Vesl. kl. Beograd 9.

Zaključek dopoldanskega programa sta tvorila dve waterpolo tekmi:

Jug (Dubrovnik) : Ilirija (Ljubljana) 7:0 (5:0).

Moštvu sta nastopili v postavah:

Jug: Fabris Dinko, Cvjetković Vinko, Samardžić Bratko, Dabrović Ivica, Dabrović Jozo, Sandinger Zelko, Bettner Drago, Ilirija: Ilvar Stane, Turnšek Viktor, Sever Igor, Frič Ervin, Jesih Jule, Jamnik Anton, Otruba Stane.

Moštvo državne prvega Juga je dominiralo v taktiki, tehniki in pozicijski borbi, dočim je Ilirija poslala v boj hitreje plavalce, ki se pa v borbi za žogo niso znašli. Kljub temu so nudili odločen odpor državnemu prvaku. Za visoki rezultat nosi krivdo vratar Ilirije, ki je netočno oddajal žoge iz gola. Koncem tekme je plavalec deansko napadel sodnika Šerića, nakar se je med splošnim prerekanjem razvil pretep, ki se je k sreči končal brez hujših posledic. Graja je treba take incidente, ki zelo škodujejo ugledu našega plavalnega sporta.

Sodnik g. Šerić je v sojenju imel prvo polovico zelo dobro, dočim je v drugi polovici mnogo grešil v presoji foulov in razsodil ravno nasprotno.

Kot drugi par sta nastopili moštvi:

Jadran (Split) : Primorje 4:2 (7:0).

Moštvi sta nastopili v postavah:

Jadran: Majdić, Kuzmanić, Culić, Birimiša Zdravko, Roje, Bonacić Filip.

ASK Primorje: Trampuš, Erbežnik, Kovarić Oskar, Kolar Milan, Sodnak Evgen,

Stetelj Janko, Justin Joža. (S štirimi rezervami).

V prvem polčasu je Jadran absolutno prevladoval in so igralci Primorja le dvakrat prišli do strela na gol. V drugem polčasu so se domači znašli in zabili po Kolarju dva efektna gola. Kolar je imel v streljanju smolo, ker sta dva ostrla strela obsedela na vratnicah. Sodil je g. Kramarič objektivno; presojanje foulov pa mu dela še preglavice.

Popoldanski program

V popoldanskih tekmovaljih je bila borba napeta in zanimiva samo v dveh disciplinah, ker so v vseh drugih disciplinah zmagali favoriti z velikim naskokom. V treh disciplinah so bili postavljeni novi državni rekordi, tako da je bil s tem zaključek tekmovalja prav efekten.

400 m seniorji, prosto:

1. Senjanović Ante (Jug) 5:34.5. Nov državni rekord, ki ga je branil Bulat Gajo (s časom 5:44). Dosedanji rekord Bulat Gajo (VK Beograd) se je z rezultatom 5:30.7 plasiral kot drugi pod starim rekordom. 3. Bonacić Filip (Jug) 5:44 (izenačil rekord). 4. Bibica Marko (Jug) 5:48.8. 5. Jesih Jule (Ilirija) 6:01.8; 6. Dabrović Jozo (Jug) 6:8. Turnšek (Ilirija) je izstopil na progi.

Senjanović je včeraj v predtekmovalju plaval za 7/10 sek. boljše od svojega današnjega rekorda, toda rezultat ni verificiran kot novi rekord, ker ni nastopil v predpisanim tekmovalnem dresu.

Točke: Jadran 162, Ilirija 65, Jug 45, VK Beograd 17, Gradjanski 13.

100 m seniorke, prosto:

Od prijavljenih sta nastopili samo po dve plavalčici Jadrana in Ilirije. Rezultati: 1. Roje Olga (Jug) 1:20.4. 2. Godina Nevenka (Jug) 1:27.4. 3. Fetić Majda (Ilirija) 1:28. 4. Wohlfart Iva (Ilirija) 1:37.6.

Rojetova je preplavala progo v rekordnem času, ker je njen stari rekord 1:22. Pripomniti je treba, da je Lampretova (Ilirija) na letošnjem podsaveznem prvenstvu postavila novi rekord z rezultatom 1:17.8, toda rezultat se ni verificiral kot novi rekord. Rojetova je preplavala prvih 50 m v 36 sek.

Točke: Jadran 183, Ilirija 73, Jug 45, VSK Beograd 17, Gradjanski 13.

Po tej disciplini je Lampretova poskusila zrušiti lastni rekord na 100 m dame prosto, toda poskus se ni posrečil, kajti preplavala je progo v 1:13.8. Spremljala sta jo dva plavalca v stafeti 2 krat 50 m.

100 m seniorji, hrbtno:

V tej disciplini se je vršila ljuta borba za prvo mesto med Gazzarijem (Jug) in Zirovnikom (Ilirija). Zirovnik je imel 10 m pred ciljem sigurno zmago v rokah, toda zapletel se je v progo in s tem izgubil udarec. Rezultati: 1. Gazzari Tonko (Jug) 1:20.8. 2. Zirovnik Boris (Ilirija) 1:21. 3. Grbić Marij (Jug) 1:25.9. 4. Medved Tone (Ilirija) 1:34.4. 5. Fabris Dinko (Jug) 1:34.7. 6. Pajer Polde (Ilirija) 1:41.5. Zelo dober je rezultat Zirovnika, ker je preplaval progo v »germanički«

Točke: Jadran 196, Ilirija 85, Jug 52, VSK Beograd 17, Gradjanski 13.

200 m seniorke, prosto:

Od 7 prijavljenih tekmovalk so nastopile samo štiri. Sigurno je zmagala Prekuh Vika (Primorje) s 3:45. 2. Sever Zlata (Ilirija) 3:47.7. 3. Mrkušić Gorka (Jug) 3:48.4. 4. Kaliterna Dolina (Jug) 3:49.2. Izborna se je odrezala Severjeva Zlata, ki je bila do 170 m nekaj metrov za dvema Splinkankama, nakar jih je v izrednem finišu sigurno premagala.

Točke: Jadran 204, Ilirija 93, Jug 52, VK Beograd 17, Primorje in Gradjanski 13 točk.

4 X 200 seniorji, prosto:

Od 6 prijavljenih je nastopilo 5 stafet: ta disciplina je prinesla nov državni rekord v času 10:29 (Jug, Split). (Stari državni rekord Jadran 10:50.) Moštvo so nastopila v sledečih postavah: Jadran I.: Brainović, Senjanović, Bonacić, Marović Uroš; Jug I.: Dabrović Jozo, Cvjetković, Matić, Bibica, Ilirija: Zirovnik, Otruba, Turnšek, Fritsch; Jug II.: Bettner, Stantinger, Samardžić, Bradarčič; Jadran II.: Hartl, Ivankov, Mateljan, Pazenović. 1. Jadran I. 10:29. 2. Jug I. 11:04.2. 3. Ilirija 11:09. 4. Jug II. 12:07.2. 5. Jadran II. 12:23.9.

V prvi progi preda Brainović s precejšnjim naskokom pred Dabrovičem (Jug I.), Zirovnikom (Ilirija) in Hartlom (Jug). Na drugi progi poveča Senjanović (Jug I.) naskok na ca 25 m, dočim Jesih (Ilirija) prehiti drugega plavalca stafete Juga II. in pride za Cvjetkovičem (Jug I.) na predajo z zaostankom 2 m. Na tretji progi poveča Bonacić (Jug I.) naskok na ca 40 m, dočim pride Turnšek (Ilirija) po kratki borbi z Matićem (Jug I.) istočasno na predajo. V zadnji predaji poveča Marović naskok pred Jugom I. skoro na 50 m, dočim se zadnji plavalec slednje stafete Bibica odtrga od Fritscha (Ilirija) in pride drugi na cilj z naskokom ca 6 metrov.

Točke: Jadran 234, Ilirija 103, Jug 74, VK Beograd 17, ASK Primorje in Gradjanski 13.

3 X 100 seniorke, mešano:

(Državni rekord Viktorija Sušak 4:23.) Od 5 prijavljenih stafet so nastopile samo štiri. Stafete so nastopile v postavah: Jadran I.: Mrkušić, Dolinar, Roje, Ilirija: Sever Zlata, Wohlfart Iva, Fetić Majda, Jadran II.: Karbotić, Šuljić, Godina, ASK Primorje: Erbežnik, Jenko, Prekuh. Zmagala je sigurno stafeta Jadrana z rezultatom 4:51.1. 2. Ilirija 5:01.2. 3. Jadran II. 5:14.2. Stafeta Primorja je prišla kot zadnja na cilj, vendar je bila zaradi nepravilnega hrbtne obrata Jenkove disqualificirana.

Končno stanje točk: Jadran (Split) 270, Ilirija (Ljubljana) 119, Jug (Dubrovnik) 74, VSK (Beograd) 17, ASK Primorje (Ljubljana) in Gradjanski (Karlovac) 13. S tem si je Jadran iz Splita izvojeval se-

niorsko državno prvenstvo v plavanju za leto 1931.

Tekmovalje se je zaključilo s dvema waterpolo tekmama. Tu sta nastopili moštvi Jadran : Ilirija 4 : 2 (3 : 0), ki sta kandidirali za drugo ozir. tretje mesto. Moštvi sta nastopili v postavah:

Jadran: Majdić, Culić, Kuzmanić, Birimiša, Bonacić, Senjanović, Roje.

Ilirija: Ilvar, Zirovnik, Jamnik, Turnšek, Jesih, Otruba, Fritsch.

Moštvo Jadrana je v tej tekmi diktiralo tempo samo v začetku prvega polčasa, dočim mu je bila Ilirija pozneje enakovredna nasprotnik. Le nesigurnosti napada Ilirije se mora Jadran zahvaliti, da ni bil rezultat še piclejši. Otruba je v prvem polčasu pri stanju 3 : 0 za Jadran zastreljal sigurno šanso, takoj nato pa

Ljubljana izgubila na dveh frontah

Dočim je Gradjanski v Ljubljani po srečnejšem startu odnesel dve točki Primorju, je Ilirija pustila svoji dve z visoko razliko zagrebskemu Hašku — BSK in Concordija dobila lekcijo

Ljubljana, 9. avgusta 1931.

Današnja nedelja je bila vsa v znamenju ligaških borb. Tekmoval oje vseh dvajset klubov, naša dva kluba sta se borila z Zagrebom. V Ljubljani je imel Gradjanski zopet izrazito srečo in dosegel svojo doslej najmočnejšo zmago. Hašk je ponovno obračunal z Ilirijo, ne sicer več tako izrazito kot zadnjič, vendar še vedno dovolj prepričevalno. Hajduk je obesil Concordiji še skoraj običajno petico in se povzpela na drugo mesto; priplaval je v varno zavetje preko 11 točk. Tablica je sedaj taka:

Gradjanski	9	6	2	1	14:6	14
Hajduk	9	5	1	2	37:11	12
Concordija	9	5	1	3	33:23	11
Hašk	9	4	1	4	36:19	9
Primorje	9	2	0	7	16:38	4
Ilirija	9	1	2	6	13:42	4

Gradjanski : Primorje 3:0 (3:0)

Po dveh predtekma, v katerih je Svoboda Vič premagala domžalskega Diska 5 : 0 (3 : 0) in rezerva Gradjanskega rezervu Primorja 2 : 0 (1 : 0), je par minut po polšesti nastopilo moštvo Gradjanskega.

Mihelić — Rajković, Bivec — Vidrih, Pikić, Hugi — Stanković, Dukić, Pašinek, Gumhalter, Kokotović.

Takoj za njimi so se pojavili Primorjaši v tej postavi:

Jandigaj — Svetić, Jug II. — Sočan, Slamić, Pišek I. — Jug I., Slapar, Cebohin, Vrhovnik, Uršić.

Vzajemni sodnik g. Mikulčić iz Zagreba.

Iz Zagreba je prispel poseben vlak privrčencev Gradjanskega, ki so že v predtekmi, ko so na igrišču prevladovali, delali živahno razpoloženje, ki se je po močnosti še stopnjevalo tekmo prvega polčasa glavne tekme, ko si je gostujoče moštvo priborilo zmago. Pozdravili so burno svoje moštvo, dočim so domačini ob nastopu črno-belih naklonjenost do svojega moštva izražali s šepetanjem aplavzom. Pojavila se je napetost, ki je trajala vse do konca, ko si je dala duška v nepotrebnih prizorih, kakršnih nismo vajeni na naših igriščih.

Igra

ni bila na poseben sportni višini.

Začela se je z nenavadno ostrim tempom. ki je moštvi proti koncu polčasa izčrpal. Prvih petnajst minut je bila povsem odprta in je ob obojestranski nervoznosti potekala v bliskovito se menjajočih napadih, ki so se ustavljali ob obeh obrambah. Naslednjih petnajst minut je bilo izredno prevladoval Gradjanski in uspel zabiti tri gole. Potem se je igra zopet razbila v menjajoče se napadne in obrambne akcije in je koncem polčasa prevladovalo domače moštvo.

Drugi polčas pripada v pretežnem delu domačemu moštvi, ki je valilo napad za napadom do kazenskega prostora, kjer se je običajno nehala umetnost domačega napada. Gradjanski je prehajal sporadično v nasprotno polje, napadali včasih nevarno, še večkrat brez vsake nevarnosti, ne da bi bil mogel spremeniti rezultat. Psihološko je bil ta del tekme zelo zanimiv, v kolikor je domače občinstvo vsak čas pričakovalo nagrado za napore svojega moštva v obliki uspeha. Ker je uspeh izostal, je poslušal prav običajen dogodek za izbruh čustev, ki so prekipela. Gostje niso mogli zapustiti prepričevalnega vtisa, zlasti po igri v drugem polčasu. Najboljši del so imeli v ožji obrambi, kjer ni bil Mihelić prav za prav nič zaposlen, posegal je v dogodke samo s svojimi posrečenimi intervencijami, ki so bile vedno na mestu. V toliko je v dobrem delu njegova zasluga za uspeh moštva. To zaslugo delita tudi branilci, ki jima je bila glavna naloga, ne pustiti nasprotnega napada do strela. V razdralnem delu sta se svoje naloge iznebila brezhibno. V srednji vrsti sta bila oba stranska halfa močnejša od Pikića napadi Primorja so šli povetini po sredi, dočim sta krili bili dobro zastraženi. V podpori napadu so halfi zadovoljili samo prvi polčas. Napad je vodil nekdanji Pasinek, ki je sicer dal drugi gol, sicer pa ni bil niti najmanj opasen ali škodljiv. Tako je razpadel napad v dve polovici, ki sta si samostojno morali pomagati. Od kril je bil v polju boljši Kokotović, pred golom pa nevarnejši Stanković.

Primorje je moralo tudi nastopiti s dvema rezervama. Tekmo je v prvem polčasu izgubila obramba, v drugem pa napad. Halfi so sredi prvega polčasa pustili situacijo iz rok in to je bilo, ker sta bila tudi branilci bolj šibka kot običajno, fa-

litraž diktirano štirimetrovko. Jadran je mnogo streljal, toda netočno. Sodnik g. Esapović je bil zelo dober in je zelo ostro igro preprečil že v kalu. Ilirija je dala svojo daleko najboljšo igro, odkar goji to disciplino.

Jug : Primorje 6 : 0 (3 : 0).

V končni tekmi sta nastopili moštvi državne prvega Juga v postavi: Fabris, Cvjetković, Samardžić, Bibica Marko, Dabrović Jozo, Stantinger, Bettner in ASK Primorja: Trampuš, Kovarić, Sketelj, Erbežnik, Kolar, Justin, Sodnak. Domači so nastopili v svoji najslabši rezervni postavi. Jug je predvedel pravo ekshibicijsko igro in podal moštvo Primorja in publiki vzorno sliko, kako je treba igrati waterpolo. Sodnik g. Fazekas je sodil ležerno, ker ni imel težkega posla. S to tekmo se je zaključil waterpolo turnir za državno prvenstvo, v katerem si je dosedanj državni prvak Jug (Dubrovnik) sigurno in ponovno izvojeval častni naslov prvaka v waterpolu za leto 1931. Kot drugi se je plasiral splitski Jadran, tretja Ilirija iz Ljubljane, ki je pokazala lep napredek, in nato: 4. ASK Primorje, 5. Bob Beograd, 6. KSU Karlovac.

Popoldansko tekmovalje je doživelo še večji poset, kar je samo v interesu našega plavalnega sporta, ki se od tekme do tekme bolje razvija. Graja je treba sodniški zbor, ki je popoldne začel s programom z enourno zamudo in delal nepotrebnost velike odmore med posameznimi disciplinami.

skit strel proti H. ki ga Žuković iz daljave 16 m neubranljivo spremeni v gol in daje obenem edini gol za Zagrebčane.

Sodnik g. Jokšić iz Beograda je bil zelo strog.

Ostale tekme v ligali

Beograd: Jugoslavija : Slavija (Sarajevo) 5:1 (0:0). Revanšna tekma med Jugoslavijo in sarajevsko Slavijo se je končala z visokim porazom za Sarajevčane. Slavija je v prvem polčasu nudila lepo igro, dočim so domačini igrali slabo. V drugem polčasu je Jugoslavija prevzela iniciativo in vodila igro z uspehom, tako, da je zabila pet golov in se hudo revanširala za poraz v Sarajevu. Jugoslaviji s to zmago še ni zagotovljen vstop v finalno borbo za državno prvenstvo, vendar pa so se njene šanse znatno popravile.

Sarajevo: Sašk : BSK (Beograd) 2:0 (2:0). Senzacija današnjega dneva in prvi poraz BSK v liginem tekmovalju. Saškovi so zmagali v glavnem zaradi izredne poštvovalnosti. Oba gola je zabil Götz. Tekmo je sodil Živanović zelo dobro.

Osijek: Slavija : PSK (Pančevac) 10:0 (4:0).

Novi Sad: Mačva (Sabac) : Sand 1:0 (0:0).

Subotica: Vojvodina (Novi Sad) : Bačka 2:0 (2:0).

Skoplje: Soko (Beograd) : Jug 4:2 (3:0).

Juniorske pokalne tekme SK Ilirije

V soboto in nedeljo se je pričel na igrišču SK Ilirije mladinski pokalni turnir, v katerem sodeluje večje število naših najmlajših nogometnih enajstoric. Zanimanje za te tekme zaradi drugih važnejših dogodkov ni ravno veliko, toda vrednost teh iger je morda mnogo večja kot bi sodili površno. Iz teh mladih nogometašev bodo zrastle naše nove moči, ki bodo pozneje enkrat lahko zastopale barve naših klubov pred zunanjimi nasprotniki.

Podrobni rezultati tekem so bili naslednji:

Ilirija II. : Korotan II. 6 : 0.

Korotan se je v prvem polčasu uspešno branil. Ilirija je v lepih kombinacijah in s lahkom preigravala nasprotnika ter zabila 6 zasluženih golov. Sodil je g. Cimperman.

Slovan : Korotan I. 4 : 3

Borba dveh enakomernih nasprotnikov. Slovan je bil slabši v skupni igri, toda bolj borbena. Korotan je bil nekoliko v premoči, vendar je zastreljal nekaj sigurnih pozicij. Sodil je g. Betetto.

Reka : Istra 6 : 0

Istra se je branila, dokler je mogla. Potem je Reka dobila besedo in brez večjega napora zabila serijo golov. Sodil je gosp. Mahkovec.

Na igrišču Ilirije se je za temi tekmi odigrala

vojaška prijateljska tekma

med vojaškim moštvom Triglavom in 16. art. polkom, ki je končala z visoko zmago 9 : 0 (4 : 0) »pešadijcev«. V zmagovalnem moštvu sta bila zelo dobra Jakšić in Pavlica. 20 minut pred koncem so »artiljeriji«

zastupili igrišče zaradi nespoznanosti s sodnikom. Med vojsko je bilo za srečanje dveh različnih vrst orožja na zelenem polju mnogo zanimanja.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 20. seja sekcijskega odbora v hotelu Miklič.

Omejitev izvoza valut iz Madžarske

Budimpešta, 9. avgusta. AA. Vlada je izdala naredbu o kontroli in regulaciji plačil, ki izvirajo iz trgovinskih odnosov z inozemstvom. Brez dovoljenja Narodne banke je prepovedano: 1. ponujanje in posiljanje madžarskega penga v tujino; 2. sprejetje od

